

BUTLLETÍ del GRUP d'ESTUDIS SITGETANS

Any XXXII

Febrer del 2007

Nº 120

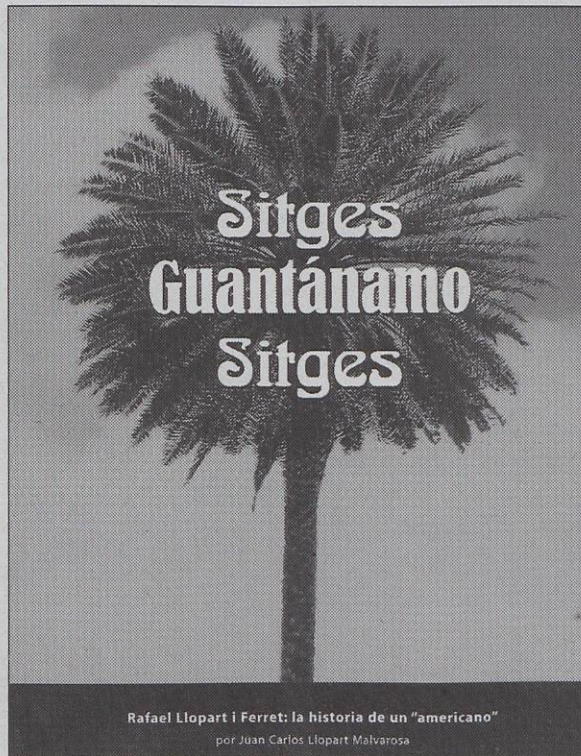
Rafael Llopart i Ferret: Sitges i Guantánamo

David Jou i Andreu

Acostumats a les notícies que ens arriben a través dels mitjans de comunicació, és possible que el Guantánamo que hi ha en el títol del llibre que presentem suggereixi a algú relacions amb el Pentàgon i amb els empresonaments sensacionalistes i censurables de què avui en dia estem tan acostumats a sentir parlar, però es tractaria d'un malentès, res més lluny de la realitat. Guantánamo va ser per a Sitges en el transcurs dels últims segles l'objectiu i finalitat de centenars i centenars dels seus habitants. Només cal fer un petit repàs de les pàgines de la nostra premsa de l'è-

poca i és fàcil de veure i comprendre el perquè del títol que porta el llibre de Juan Carlos Llopart Malvarosa.

En els primers temps de la emigració sitgetana,

junt amb Santiago de Cuba, on la presència sitgetana i el seu pes específic era també considerable, la residència i el camp d'operacions d'innombrables sitgetans i de veïns de Sant Pere de Ribes, que s'anaren

Guantánamo era una població relativament moderna, que inicialment es coneixia amb el nom de Saltadero, Santa Catalina del Saltadero o Santa Catalina de Ricci o de Guantánamo. La seva fundació tingué lloc en el tombant dels segles XVIII i XIX, amb l'arribada d'emigrants, principalment francesos, procedents de les illes d'Haití o de Santo Domingo, que deixaren descendència i el seu cognom en moltes famílies destacades d'aquella població de l'antiga província de Oriente.

Durant el transcurs del segle XIX i bona part del XX, Guantánamo va ser,

*Parlament dit en la presentació del llibre JUAN CARLOS LLOPART MALVAROSA, *Sitges-Guantánamo-Sitges. Rafael Llopart i Ferret: la història de un "americano"*, que tingué lloc en l'Espai Pere Stämpfli, local del Grup d'Estudis Sitgetans, el 29 d'abril de 2006.

instal·lant allà per a dedicar-se al comerç i fundar diverses cases mercantils. Però no es van limitar estrictament als seus negocis, sinó que, sovint, participaren en la política municipal de la població i fundaren associacions benèfiques, culturals, polítiques i socials. També és digna d'anotar-se la cohesió i companyonia que hi hagué entre aquells sitgetans emigrats a l'illa de Cuba.

Una de les més destacades d'aquelles cases de comerç va ser la que, l'any 1865, sota la raó social de C. Brauet y Cia, van fundar els sitgetans Cristòfol Brauet i Soler i Josep Farran i Llopart per dedicar-se a importació i exportació, a l'explotació d'alguns *ingenios* i a la banca. En ella va entrar a treballar el nostre Rafel Llopart i Ferret, arribat a Guantánamo l'any 1866, quan tenia divuit anys.

Rafel Llopart i Ferret va néixer a Sitges l'any 1847, al correló de la Carreta, en una casa propietat del senyor Ramon de Dalmau. El seu pare era pescador, i la seva germana Josepa es casaria amb Quimet Rosés, també pescador, patró d'una parella del bou, a la qual Emerencià Roig i Raventós fa contínues al·lusions. Tenint en compte els usos i costums d'aquella època, és molt probable que el propi Rafel Llopart hagués fet també de pescador abans d'embarcar-se cap a Amèrica. Pel que fa a la seva instrucció escolar, possiblement, si bé no en tenim cap constància, degué anar al col·legi del cèlebre mestre don José Caballero, igual com hi havien anat, pocs anys abans, el doctor Robert, en Bartomeu Carbonell Batlle, l'Artur Cuyàs, fundador de la *Llumanera de Nova York*, i molts altres sitgetans destacats..

Poc temps després de la seva arribada a Guantánamo tingué lloc l'anomenat *grito de Yara*, amb el qual s'inicià la primera guerra d'independència cubana. Amb aquest motiu, Rafel Llopart s'integrà a la milícia en el cos de *voluntarios*, lluità amb entusiasme a favor de la *Cuba Española* i arribà al grau de tinent coronel, sense abandonar, però, mai el seu amic i compatriota Cristòfol Brauet ni els negocis de la seva casa comercial. El 1873 va casar-se amb una guantanamera d'origen francès. Entre el 1882 i el 1886 va ocupar l'alcaldia de Guantánamo on, treballant amb passió, entusiasme i eficàcia, va aconseguir notables millores socials i urbanístiques per la *villa del Guaso*. El 1887 posà en evidència la seva filantropia, ajudant les víctimes de l'epidèmia de verola que va afectar la comarca. Va ser vocal de la Junta d'Obres del port i el 1888 fou designat representant de Guantánamo a la diputació provincial de Santiago de Cuba, i en raó d'aquest càrrec va ser delegat a l'Exposició Universal de Barcelona, que tingué lloc

aquell mateix any.

I un cop acabada l'Exposició, tingué lloc a Sitges, al Retiro, en el mes de desembre del 1888, fent servir les paraules de l'Eco, una "*fiesta entre amigos*", en la qual, segons la mateixa font d'informació, alguns sitgetans que "*por diversas circunstancias creen asegurado su porvenir en este lugar de su nacimiento*", volgueren demostrar a Rafel Llopart i altres companys americanos, no solament el record constant de la seva antiga amistat sinó que també volgueren "*desvanecer cierta opinión algo arraigada, según la cual no existe franca armonía*" entre ells i els que, després de travessar l'Atlàntic, havien tornat havent obtingut l'èxit. Aquest acte era una mostra de la consideració i notorietat que Rafel Llopart havia aconseguit a casa seva. Pocs dies després, Llopart i dos altres americanos companys seus, Cristòfol Mestres i Antoni Batlle, volgueren correspondre a l'obsequi que havien rebut amb "*otra fiesta*", un sopar amb brindis, parlaments, ball i altres gentileses.

Després, Llopart marxà cap a Guantánamo, però el 1890 es retirà de la seva activitat en els negocis cubans i tornà definitivament a Sitges amb tota la seva família. Comprà la casa i terrenys del pintor Josep Mirabent Gatell, adquirí el mas d'en Puig de Galup i les seves vinyes i va dedicar-se al conreu del vi, especialment a la producció de moscatell, pels mèrits del qual fou distingit com a "*Proveedor de la*

Retrat de Rafael Llopart fet per Guillem Bergnes que hi ha a l'Hospital de Sitges

Real Casa”.

L'any 1900, Cristòfol Brauet, el fundador i soci principal de la casa on havia treballat Rafel Llopart, i també molts altres sitgetans, detectà problemes en el futur dels seus negocis de Guantánamo. Va venir a Sitges, va estudiar la qüestió amb en Llopart i aquest, sense perdre temps, va emprendre viatge a Santiago de Cuba i Guantánamo acompanyat d'Artur Misas. No tenim referències de les gestions que realitzaren a Cuba en relació amb els negocis de Brauet, però sí que tenim notícies, a través del diari *La Voz del Pueblo* de Guantánamo, de la rebuda que van tenir els dos sitgetans, “*de quienes el pueblo guarda gratos e imperecederos recuerdos*”, i entre les persones que anaren a rebre'ls i donar-los la benvinguda hi havia el general Pedro A. Pérez, el famós *Periquito* Pérez, un dels lluitadors per la independència de Cuba, contra la qual havien combatut Llopart i Misas en la seva època de milícia.

Una altra demostració de l'afecte, admiració i bon record que va deixar Rafel Llopart a Guantánamo va ser la distinció de fill adoptiu que li atorgà l'ajuntament d'aquella població el mes de novembre de 1912, uns vint i cinc anys després de la seva sortida del consistori, i la rebuda cordialíssima que va tributar-li tant el municipi com el poble. Durant diferents dies, el diari local que hem esmentat més amunt, dedicà tota la seva atenció al nou fill adoptiu. Aquesta circumstància no tan sols honora Rafel Llopart sinó també, de manera exemplar, l'ajuntament de Guantánamo, atès que Llopart, quan va ser tinent coronel d'un batalló de voluntaris i membre de la *Unión Constitucional*, havia representat la manera de pensar del govern espanyol i la seva intransigència enfront de tot el que representava el moviment de la *Cuba Libre*. Potser els nostres polítics contemporanis haurien de prendre nota i exemple d'aquell comportament i tots viuríem més tranquils.

També cal recordar que a Guantánamo existeix un *Centro Benéfico* inaugurat l'any 1889, que era un centre hospitalari construït pensant en els molts emigrants que tenien necessitat de ser atesos i que no tenien a qui recórrer. El *Centro* va ser construït en gran part amb el suport econòmic de la casa Cristòfol Brauet i Cia. de la qual Llopart era soci, i es va fer gràcies, principalment, a l'entusiasme de Bonaventura Blay, Bartomeu Misas, socis també de la

casa Brauet, i altres sitgetans. La porta principal del *Centro Benéfico* va ser construïda a Sitges per Antoni Cartró i regalada a la institució per Bonaventura Blay. Avui, la porta encara existeix malgrat la poca atenció que ha rebut en aquests últims anys.

L'activitat de Rafel Llopart a Sitges i les seves iniciatives són recollides, amb freqüència i en diverses ocasions, per l'*Eco de Sitges* i el *Baluard*. Va fer donatius per col·laborar a la construcció del nou hospital de la vila, va rebre visites de personatges importants, com membres del govern i militars destacats de la guerra de Cuba: el general Polavieja, Bages Pombo ex governador militar de Guantánamo, i altres, com Josep Sagrera, prominent home de negocis i alcalde de la capital de la república de San Salvador, Emilio Chivás, el primer cònsol de Cuba a Barcelona, etc., etc.

A Sitges, l'any 1918, el consistori presidit per Bonaventura Julià va distingir-lo amb el títol de fill predilecte per l'actuació, generosa i exemplar, mostrada en les ajudes que va atorgar a la construcció de les escoles, l'hospital, el monument del Dr. Robert i altres. I també cal destacar la seva actuació en el Retiro, del qual fou soci activíssim. I encara l'ajuntament de 1925, que presidia Pau Barrabertg, un altre americano que també havia residit a Guantánamo, va donar el seu nom, el de Rafel Llopart i Ferret, a un dels carrers importants de la vila. Rafel Llopart va morir a Barcelona i fou enterrat a Sitges el mes de febrer de 1927.

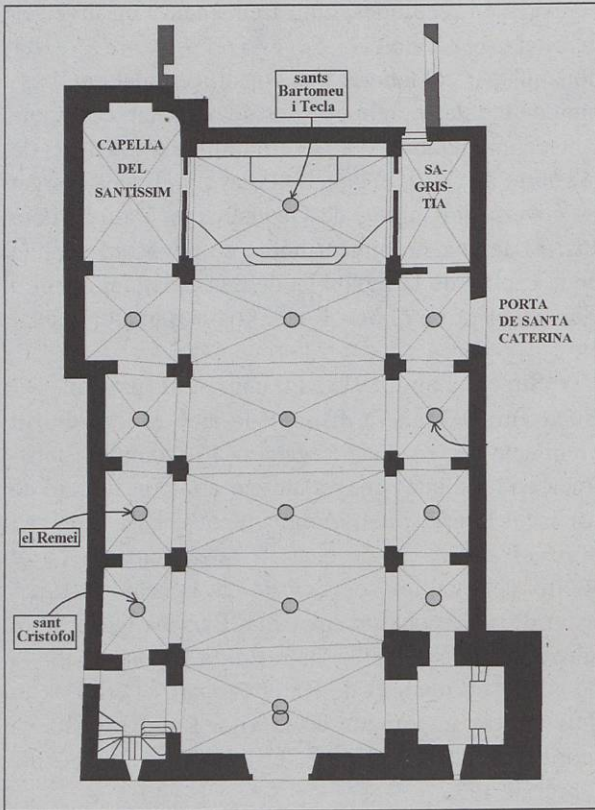
Aquesta és, poc més o menys, la nota biogràfica del nostre convilatà i fill predilecte Rafel Llopart i Ferret. El seu rebesnét Juan Carlos Llopart Malvarosa, nascut tant lluny de la nostra contrada, va descobrir un dia que el seu rebesavi, a més de ser català, estava casat amb una guantanamera d'origen francès. Des d'aleshores la curiositat no va deixar viure Juan Carlos i, després de seguir arxius i regirar tots els papers i documents, va ultimar aquesta biografia familiar que es titula *Sitges - Guantánamo - Sitges*.

Per aquest llibre, que tenim la oportunitat i la satisfacció de presentar aquí, per l'interès, la curiositat i la perseverança de què ha fet mostra Juan Carlos en la feina de recollir aquesta extensa i ben reeixida nota biogràfica del seu rebesavi, cal felicitar-lo. La seva tasca hauria de servir d'exemple i incentiu per a molts altres rebesnétts d'americanos sitgetans, pràcticament

Les claus de volta de la Parròquia (6)

Ignasi Mª Muntaner

Seguint amb la capella i el retaule del Remei, en aquest retaule hi ha la particularitat d'una doble advocació: la meitat inferior està dedicada a la Mare de Déu del Remei i la meitat superior és a honor de sant Magí de la Brufaganya. Per això deia que és possible que el retaule fos pagat amb l'ajuda d'algun particular, potser algú que es deia Magí, nom que fins a temps ben recents ha estat força popular a Sitges.

En la meitat inferior hi havia, abans de la guerra, al centre la imatge de la Mare de Déu del Remei, a la banda esquerra santa Bàrbara i a la dreta sant Vicenç, el màrtir valencià. I a l'exterior d'aquestes dues fornícules hi havia, i encara es conserven, les estàtues de dues santes. La de l'esquerra és una santa màrtir, amb uns claus a la mà, potser per haver estat clavada en una creu, i la de la dreta santa Elisabet amb sant Joan Baptista infant. Les escenes esculpides a la predel·la són: al mig la trobada del pares de la Mare de Déu, Joaquim i Anna, a la porta daurada del temple, a l'esquerra la presentació del nen Jesús al temple i a la dreta la fugida a Egipte. Els confreres del Roser, que tenien cura de l'altar, celebren la festa de la seva patrona el dia 8 de setembre.

La part alta del retaule, la dedicada a sant Magí, està presidida per una fornícula on fins a 1936 hi havia la imatge d'un sant, del qual parlaré en el paràgraf següent, i als seus costats dos baixosrelleus que representen, el de l'esquerra sant Magí rebent la comunió de mans d'un àngel quan vivia solitari a la Brufaganya, la serra que hi ha entre l'Anoia i la Conca de Barberà, i el de la dreta quan va a ser decapitat per ordre del prefecte romà. I abans de la guerra, hi havia també a la part alta quatre imatges de sants: d'esquerra a dreta un sant que no sé identificar, sant Jaume, un bisbe que deu ser sant Agustí i una santa que sembla que és santa Marina. S'han conservat dues d'aquestes imatges: sant Jaume, ara desplaçat a l'extrem esquerra, i santa Marina, que segueix en el seu lloc.

Quan l'any 1976 es va suprimir l'altar modern de sant Josep, que era a la capella del Roser, es va voler que

seguís havent-hi a la parròquia un altar dedicat a aquest sant, i la manera de fer-ho va ser canviar l'advocació del retaule del Remei. Es va treure la imatge de la Mare de Déu del Remei, s'hi va posar sant Josep i, perquè no es perdés el record de l'anterior dedicació del retaule, es va posar a la fornícula de dalt una imatge del Remei. Això obligà a desplaçar la imatge que hi havia des d'abans del 1936, suposadament la de sant Magí, a la fornícula de baix a la dreta. Però resulta que aquesta imatge no pot ser la de sant Magí, perquè porta una ploma a la mà esquerra, ploma que indica que el sant representat és escriptor o doctor de l'església, i sant Magí no n'era. Per tant, el sant que abans de la guerra hi havia al lloc on hi havia d'haver sant Magí no era sant Magí. No sé quin sant pugui ser. En canvi, jo diria que sí que vol ser sant Magí la imatge moderna que hi ha a la fornícula de l'esquerra. Sant Magí celebra la seva festa el dia 19 d'agost.

La clau de Sant Cristòfol

Aquesta clau és la del cinquè espai entre pilastres de la nau esquerra, al costat del relleu de les Ànimes i dels sepulcres de Bernat de Fonollar i Galceran de Ribes. El sant hi apareix tal com el sol representar la iconografia

tradicional: travessant un corrent, d'aigua recolzat en un bastó i portant un nen a la seva espatlla esquerra. Sant Cristòfol, tot i ser popularíssim, és d'historicitat dubtosa. Es diu que era un home gran i fort, que es guanyava la vida passant gent sobre les seves espatlles d'una banda a l'altra d'un riu i que en certa ocasió va haver de passar un nen, que se li va anar fent cada vegada més pesat, de manera que no el podia portar: era el nen Jesús. Diuen que acabà la seva vida com a màrtir meitat del segle III. La manera com es guanyava la vida ha fet que se'l considerés patró dels viatgers i, modernament, patró dels automobilistes, que ben prou necessiten la seva ajuda.

Que hi hagi aquesta clau de volta, vol dir que hi havia una capella de Sant Cristòfol i, per tant, un altar del sant, segurament sense retaule. L'altar de sant Cristòfol degué tenir una vida força efímera. Aviat va ser substituït pel retaule de sant Pere, patró dels pescadors, barroc i per tant dels segles XVII o XVIII. Es pot veure una descripció i fotografia d'aquest retaule al quadern d'Isabel Coll *Els retaules barrocs i l'orgue de l'església parroquial de Sitges* (Grup d'Estudis Sitgetans 1993, p 25). Quan, probablement en el segle XIX, la confraria de Sant Pere va absorbir la de sant Telm i els pescadors va traslladar el seu culte a l'altar d'aquest sant, el retaule abandonat de sant Pere es va convertir en el retaule de la Cort de Maria¹.

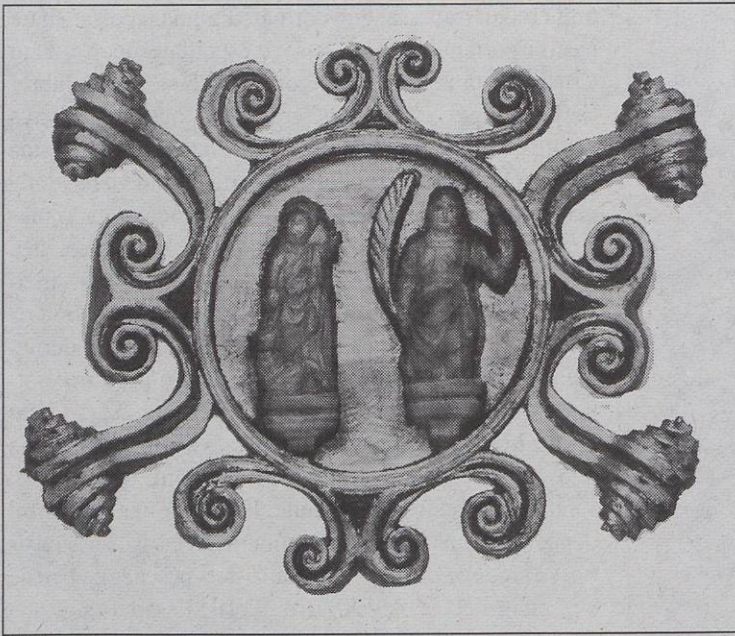
Després de la guerra civil, la capella quedà buida perquè el retaule de sant Pere es va situar a prop dels Dolors, i en el seu lloc es va posar el Sant Crist. Finalment s'hi instal·là el retaule de sant Ramon de Penyafort, de què ja he parlat i que encara hi és.

La clau de Sant Bartomeu i Santa Tecla

Passem ara a la nau central. Les claus del nau central són d'un disseny diferent de les de les naus laterals. Les de les naus laterals són un oval amb una sanefa ornamental dintre del qual hi ha el sant corresponent i, en canvi, les de la nau central són circulars i dels quatre, diguem-ne, angles d'aquest cercle surten unes prolongacions que acaben en una mena de pinya estilitzada.

En la clau que hi ha a l'encreuament de les arestes de la primera volta hi ha sant Bartomeu i santa Tecla. Quan després de la guerra, l'any 1942, es va construir l'absis on hi ha el presbiteri aquesta clau va quedar a sobre dels primers bancs de l'església, però abans de la guerra era a la vertical de l'altar major, és a dir, sobre l'altar de

¹ BERNADÍ LLOPIS I PUJOL / MN. FÈLIX CLARÀ: *Dos treballs d'història de Sitges de mitjans del segle XIX*, Sitges (Grup d'Estudis Sitgetans) 1982, p. 64, JOAN LLOPIS I BOFILL: *Ensaig històric sobre la vila de Sitges*, Barcelona (Hormiga de Oro) 1891 (edició facsímil de Sitges (Grups d'Estudis Sitgetans) p. 106

sant Bartomeu i santa Tecla. Per tant, es pot dir que la clau de sant Bartomeu i santa Tecla corresponia a l'altar que tenia a sota, de la mateixa manera que les claus de les capelles laterals corresponien al retaule que hi havia a cada capella.

Santa Tecla és la patrona més antiga de la parròquia, potser des del segle XI, i cap al segle XV s'hi va afegir sant Bartomeu, que, com a home i apòstol, va acabar passant al primer lloc². En la taula de Credença, de finals del segle XV, que presideix l'altar major, santa Tecla, la patrona més antiga, encara és en el lloc preferent i, en canvi, en el segle XVII, quan es va fer la clau de volta, el lloc principal l'ocupa ja sant Bartomeu.

La tradició, força confusa, sobre aquests dos sants, dóna detalls, reals o imaginaris, de la seva vida. Santa Tecla era d'Iconi, al centre de l'actual Turquia, i quan hi va passar sant Pau el va seguir com a deixeble. Va ser martiritzada diferents vegades, i per això se li dóna el títol de 'protomàrtir', és a dir, la primera dona a sofrir martiri, però se'n va sortir i va acabar morint de mort natural. Enterrada en un roca, diu la llegenda que va treure un braç a fora, i el bisbe el va anar a buscar i el va conservar com a relíquia. L'apòstol sant Bartomeu sembla que va ser a Armènia on va deslliurar del dimoni una filla del rei Polemó i el rei es va convertir al cristianisme. Quan va morir Polemó, el seu germà Astiages

va empresonar el sant i el va fer escorxar i després decapitar.

Mai no sabrem què hi ha de cert o d'invenció en aquestes històries, però expliquen la manera com estan representats els dos sants a la clau de volta, que, per cert, és d'una realització força defectuosa. Sant Bartomeu té lligat als seus peus un dimoni, demostrant el domini que exercia sobre ell, i porta a la mà esquerra un estri no identificable que deu ser el coltell amb el qual va ser escorxat, el mateix que porta a la pintura de Nicolau Credença. Santa Tecla, que per cert és més alta que sant Bartomeu, porta a la mà dreta una enorme palma del martiri i a la mà esquerra un altre objecte, que no es veu ben bé què és, que podria ser el seu braç, tal com se la sol representar gairebé sempre, braç que, per cert, no és en el retaule de Credença.

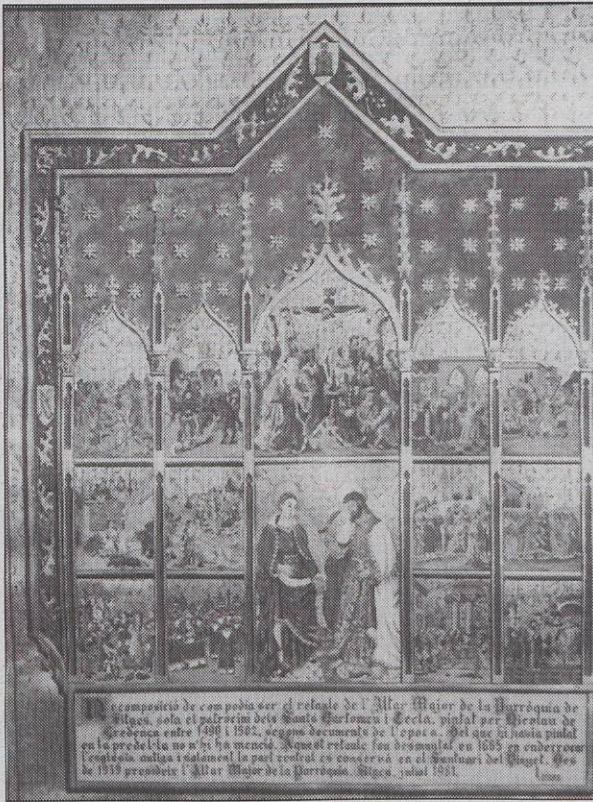
En la parròquia romànica hi hagué un altar dedicat a santa Tecla, la patrona, i en un altre altar hi havia sant Bartomeu, sant Vicenç i sant Onofre, i en un moment, no clar, del segle XV³ sant Bartomeu va passar a l'altar de santa Tecla i és llavors quan comença a gestar-se el copatronatge dels dos sants. Primer va ser santa Tecla i sant Bartomeu i després sant Bartomeu i santa Tecla. Aquesta unió dels dos sants en un mateix altar va quedar patent en el retaule que es va encarregar al pintor Nicolau Credença i que aquest va pintar, o va fer pintar als seus operaris, l'any 1499 o els immediatament posteriors. D'aquest retaule només queda la part central, la resta dels quadres que en formaven part ha desaparegut, bé perquè es van fer malbé, bé perquè, quan en el segle XIX es va fer un nou retaule i altar major, no se'ls va donar importància i van ser destruïts. Actualment només poden fer hipòtesis sobre la seva estructura, encara que sí que podem saber detalladament quines escenes hi eren representades, perquè va ser precisades, una per una, en el contracte de Credença⁴. L'any 1981 Llorenç Picas i Cardó va pintar una excel·lent reconstrucció del que hauria pogut ser el retaule de Credença, que és la que es pot veure en la il·lustració adjunta.

Aquest fou el retaule que es va col·locar a l'altar major de la parròquia actual, sota la clau de volta dels sants patrons, quan es va fer la inauguració de l'esglé-

² Per a tot el procés de la introducció de sant Bartomeu en el patronatge de la parròquia vegi's el llibre ISABEL COLL I MIRABENT, *Els Credença, pintors del segle XVI*, Sitges (Grups d'estudis Sitgetans) 1998, capítols 5-7.

³ *Els Credença* p 70.

⁴ *Els Credença* p 79.

La composició de com podia ser el retaule de l'Altar Major de la Parròquia de Sitges, sota el patrocini dels sants Bartomeu i Tecla, pintat per l'artista de Sitges entre 1498 i 1502, segons documents de l'epoca. Del que hi havia pintat en la prebèl·la no se'n ha menciat. Aquest retaule fou desmuntat en 1685 en enderrocar l'església, caduca i malament la part central es conservà en el Santuari del Pinet. Des de 1939 presideix l'Altar Major de la Parròquia, Sitges, juliol 1951.

sia l'any 1672. Però gairebé cent cinquanta anys més tard es va considerar que aquell retaule gòtic era de poca categoria per a l'església, per poc voluminós i perquè al llarg del segle XVIII l'art medieval s'havia anat considerant cada vegada més un art pobre i poc reeixit, i es va decidir fer un retaule nou, una obra grandiosa i solemne. Va ser en 1815, tot just acabada la guerra del Francès. El mateix mossèn Fèlix Clara reconeix aquesta grandiositat: "El retablo antiguo había sido de lienzo pintado.... hasta que en 1815 se construyó uno de madera, muy grandioso"⁵.

En parlen Fèlix Clara i Joan Llopis⁶. El nou altar major va costar 4.300 lliures. Sobre un sòcol, quatre columnes aguantaven una cornisa sobre la qual, en un cercle radiant, un triangle representava la Trinitat. Entre les dues columnes del mig hi havia les estàtues dels patrons de la vila, sant Bartomeu i santa Tecla, sant Bartomeu amb el ganivet i santa Tecla amb el braç. L'estàtua de sant Bartomeu sembla que era còpia de la que hi ha a Sant Joan de Letran. Entre les columnes laterals hi havia les estàtues, a la dreta, de sant Gregori i, a l'esquerra, de sant Bonaventura, estàtues que es van inaugurar el 23 d'agost de 1816. Sant Gregori era, més

concretament, sant Gregori d'Òstia (s X-1054), bisbe d'aquesta ciutat prop de Roma. Portava com a distintiu la mitra episcopal. La raó de la seva presència a l'altar major, era la de ser protector contra les plagues del camp, fet molt important en un poble majoritàriament pagès com era el Sitges del segle XIX. La creu de Sant Gregori era també, precisament, el nom de la creu que hi havia a la banda d'Aiguadolç, dita també creu dels Escarbats. Sant Bonaventura (1221-1274) va ser general dels franciscans i bisbe d'Albano. A l'altar major de Sitges hi era representat jove –va morir als cinquanta-set anys– vestit de franciscà, amb roquet i capa de cardenal i amb la maqueta d'una església a la mà esquerra. No se'n ocorre cap raó per la seva presència al retaule de l'altar major a no ser l'existència a Sitges del carrer de sant Bonaventura i la devoció que per aquesta raó li podia tenir una part del poble. Aquestes quatre estàtues van ser fetes per l'escultor manresà Tomàs Padró (1778-1827), d'una notable família d'escultors del segle XIX. Sembla que la magnitud del nou retaule va fer que el

⁵ Dos treballs p 61.

⁶ Dos treballs p 62. Ensaig p 106.

sagrari antic aparegués, com diu Fèlix Clarà, petit i insignificant: “como [el nou retaule] sofocase el sagrario, que era anterior, se modificó en 1843, a la direcció del padre José Gorgas”⁷. Josep Gorgas era un franciscà sitgetà que va projectar una notable baluerna al mig de l’altar major. El sagrari en si no era de gran magnitud, però sí que era de grans dimensions el templet que es va fer a sobre per a exposar la custòdia en les festivitats i celebracions en què hi havia tal costum. Era d’uns dos metres d’altura, amb un cúpula rematada per una estàtua de la Fe, i al voltant de la cúpula les imatges de sant Gregori, sant Jeroni, sant Ambrós i sant Agustí. A baix, a banda i banda l’obertura frontal, les imatges de Melquisedec i Aaró i en el sòcol un baix-relleu amb Jesús i els deixebles d’Emmaús, que actualment és a sota del quadre dels sants patrons a l’absis de la parròquia. Quan les obertures del templet, una frontal i altres

dues laterals, estaven tancades, les tapaven unes pintures que representaven el Bon Pastor –la frontal–, el sacrifici d’Isaac i Moisès fent sortir aigua de la penya –les laterals–. Van fer el templet, amb fusta de cedre, uns tals Gaitx, escultors de Vilafranca, i el van daurar els Clarà, parents de mossèn Fèlix.

Amb la construcció del retaule de 1815, el de Credença, només la taula central, es va portar a l’església de Sant Joan⁸, i quan Deering va comprar l’hospital va ser traslladat al Vinyet. El nou retaule de fusta va durar fins al dia 21 de juliol de 1936 en què va ser cremat a la Fragata. Passada la guerra civil es va tornar a posar, per a presidir la parròquia, la taula central del retaule de Credença, a la mateixa paret en què es recolzava l’antic retaule i, després, quan es va fer l’absis actual, al fons es va reinstal·lar el quadre i encara hi és.

(Continuarà)

⁷ *Dos treballs* p 61. Curiosament, Joan Llopis diu (*Ensaig* p 106) que el sagrari es va fer en 1791, quan encara no s’havia fet el retaule nou. L’única manera de concordar el que diuen Llopis i Clarà és entendre que el sagrari és de 1791 i que com que quedava molt buit l’espai entre el sagrari i els sants patrons, aquests es van elevar, un metre i mig més amunt i entre els sants i el sagrari es va fer, en 1843, el templet. Quan Llopis i Clarà parlen de “sagrari” cal entendre que s’estan referint al templet.

⁸ “El retablo mayor antiguo había sido de lienzo pintado, cuyas imágenes de los santos patronos Bartolomé y Tecla estan colocadas en la capilla de San Juan del Hospital” (*Dos treballs* p 61).

EL GRUP D'ESTUDIS SITGETANS

TREBALLA DES DE FA MÉS TRENTA ANYS
PER LA CULTURA SITGETANA

PUBLICANT LLIBRES I FENT CONFERÈNCIES I EXPOSICIONS
SOBRE TEMES LOCALS

SI VOLS AJUDAR-LO, FES-TE'N SOCI